

COVID-19 ALGILANAN R?SK ÖLÇE??

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *COVID-19 ALGILANAN R?SK ÖLÇE??*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19364>

Özet

COVID-19 Algılanan Risk Ölçeği, tüketicilerin küresel **COVID-19** pandemisine yönelik sahip oldukları risk algısının ölçmek amacıyla geliştirilmiş psikometrik bir araçtır. Bu ölçek, özellikle tüketicilerin algıladıkları riskin, stoklama davranışları üzerindeki etkisini **Planlı Davranış Teorisi** çerçevesinde değerlendirilmek üzere tasarlanmıştır. Ölçek, hem bilişsel hem de duygusal risk algısı boyutlarını kapsayarak, algılanan tehdidin kapsamlı bir değerlendirmesini sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler

COVID-19, Algılanan Risk, Tüketici Davranışları, Stoklama Davranışları, Psikometri, Bilişsel Risk Algısı.

Yazarlar

Alihan Baltacı

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin COVID-19 pandemisi sırasında karşılaştıkları durumlar karşısında geliştirdikleri **algılanan risk** düzeylerini belirlemektir. Bu ölçüm, özellikle risk algısının, tüketicilerin panik almaları ve stoklama gibi davranışsal tepkileri üzerindeki yordayıcı gücünü incelemek için kullanılmaktadır.

Ölçek, sosyal psikoloji ve tüketici davranışları alanlarında, kriz dönemlerinde risk algısının davranışsal sonuçları anlamlandırmak için önemli bir araç sağlamaktadır.

Yapı

COVID-19 Algılanan Risk Ölçeği, algılanan riski iki temel boyutta ele almaktadır. Bu iki boyut, riskin hem rasyonel değerlendirmesini hem de duygusal tepkisel yönünü kapsamaktadır:

Bilişsel Risk Algısı: Bireyin tehdidin olasılığını, ciddiyetini ve kişisel savunmasızlığını rasyonel olarak değerlendirmesi.

Duyusal Risk Algısı: Bireyin tehdide karşı hissettiği korku, endişe ve kaygı gibi duygusal tepkileri.

Ölçek toplamda 8 maddeden oluşmakta olup, her bir boyutta 4 madde yer almaktadır.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, COVID-19 ile ilgili risk algısına dair toplam varyansın %73,382'sini

aç?klayabildi?ini göstermi?tir. Bu yüksek aç?klama oran?, ölçe?in ilgili yap?y? ölçmede güçlü bir kapasiteye sahip oldu?unu i?aret etmektedir.

Yap?lan analizler neticesinde ölçe?in **yap? geçerlili?ine** sahip oldu?u tespit edilmi?tir. Bu durum, ölçek maddelerinin, teorik olarak ölçülmesi hedeflenen Bili?sel ve Duyusal Risk Alg?s? boyutlar?na uygun bir ?ekilde yüklendi?ini kan?tlamaktad?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenilirlik düzeyi, iç tutarlılık katsay?s? olan **Cronbach's Alpha** de?eri ile belirlenmi?tir. Ölçe?in güvenilirlik katsay?s? 0,911 olarak bulunmu?tur.

0,911 de?eri, ölçe?in akademik standartlara göre oldukça yüksek ve kabul edilebilir bir güvenilirlik düzeyine sahip oldu?unu göstermekte olup, ölçek maddelerinin tutarlı bir ?ekilde ayn? yap?y? ölçtü?ünü teyit etmektedir.

Faktör Analizi

COVID-19 Alg?lanan Risk Ölçe?i, ke?fedici veya do?rulay?c? faktör analizleri sonucunda iki faktörlü bir yap? sergilemektedir. Bu faktörler, ölçe?in teorik çerçevesini olu?turan Bili?sel Risk Alg?s? ve Duyusal Risk Alg?s? boyutlar?d?r.

Her bir faktör (boyut) 4 madde içermektedir. Bu faktör yap?s?, ölçe?in hem rasyonel de?erlendirme hem de duygusal tepki mekanizmalar?n? ba??ms?z ancak ili?kili yap?lar olarak ölçtü?ünü do?rulamaktad?r.

Araç

Test Türü: Geli?tirme (Yeni bir ölçek geli?tirme çal??mas?d?r.)

Format: 8 maddeden olu?an, iki boyutlu bir ölçektir.

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Tüketiciler (Pandemi dönemindeki tüketici davran??lar?n? inceleyen ara?t?rmalarda kullan?lm??t?r.)

Ya? Grubu: Belirtilmemi? (Genel yeti?kin popülasyonu varsay?l?r.)

Popülasyon Detaylar?: Çal??ma, tüketicilerin stoklama davran??lar?n? hedefledi?i için, genel halktan veya al??veri? yapan bireylerden veri toplanm??t?r.

Test Metodolojisi: Ölçek, 5'li **Likert** tipi derecelendirme kullanılmaktadır. Derecelendirme sistemi

şöyledir: (1= Kesinlikle Katılmıyorum - 5= Kesinlikle Katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

COVID-19, Algılanan Risk, Tüketici Davranışları, Stoklama Davranışları, Psikometri, Planlı Davranış Teorisi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tanımlama Numarası: Mevcut Değil

İletişim E-posta Adresi: armada.alisan@gmail.com

Yazışma Adresi: Mevcut Değil

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, Alihan Baltacı tarafından 2021 yılında yayımlanan akademik bir çalışmada kapsamında geliştirilmiştir. Ölçeğin kullanımına ilişkin izin ve ücret bilgileri için sorumlu yazar ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Test Yılı: 2021

Kaynaklar

Ölçeğin geliştirilmesi ve geçerlik/güvenirlik analizleri aşağıdaki akademik çalışmada detaylandırılmıştır:

Baltacı, A. (2021). The effect of consumers' perceived risk from the COVID-19 pandemic on their stockpiling behaviour: An evaluation from the framework of planned behaviour theory. *Business & Management Studies: An International Journal*, 9(4), 1485-1503. <https://doi.org/10.15295/bmij.v9i4.1934>.

Makalenin tam metnine aşağıdaki bağlantıdan erişilebilir: bmij.org

Ölçek formlarına ait PDF dosyaları aşağıdaki bağlantılardan indirilebilir:

[covid-19-algilanan-risk-olcegi-toad.pdf](#)

[covid-19-algilanan-risk-olcegi-toad.pdf](#)

[covid-19-algilanan-risk-olcegi-toad.pdf](#)

COVID-19 Algılanan Risk Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Orijinal kaynak içeriğinde ölçek maddelerinin metinleri açıkça belirtilmemiştir; yalnızca ölçeğin yapısı ve madde sayısı (her boyutta 4 madde) hakkında bilgi verilmiştir. Maddelerin tam metinleri için kaynak makaleye başvurulması gerekmektedir.

Boyut 1: Bilişsel Risk Algısı (4 madde)

Boyut 2: Duyusal Risk Algısı (4 madde)

ARABPSYCHOLOGY.COM